

# IX. A VÁLLALKOZÁS VÁLSÁGA ÉS MEGSZÜNTETÉSE

Szerző dezs

Vállalkozásgazdaságtan tétel

Válságok

okai, típusai,  
tünetei, válságmenedzsment

A

válságmenedzsment olyan  
intézkedések  
összességét jelenti, amely a  
váll-sághelyzet  
kihívásaira tényleges  
választ adhat, hozzásegít a  
cég válsághely-zetből  
való kilábalásához, illetve

a

menthető részének  
stabilizálásához.

A

válságot előidéző tényezők:

-

külső (környezeti) tényezők - belső  
(vállalati) tényezők

A

válsággal szoros  
kapcsolatban lévő tényezők,  
hozzájárulnak a válsághoz,  
de önmagukban nem  
hatnak: - hirtelen kereslet vagy  
ízlésváltás  
következik be a piacon - a cég  
kulcsterméke nem helyez-hető el a piacon - vezető  
vagy tulajdonos változása -  
pénzügyi  
helyzet egyensúlyának megbomlása -  
alkalmazottak sztrájkja -  
reguláció-dereguláció

A

leggyakrabban előforduló  
külső okok:

-

piacvesztés,  
a piaci helyzet romlása (dél-szláv  
piacok)

-

erősödő  
konkurencia, kemény árverseny  
(mobiltelefon-piac)

-

a

fogyasztói, vásárlási  
szokások megváltozása  
(biokultúra)

-

felgyorsult  
műszaki fejlődés (szoftver-piac)

-  
 politikai  
 bizonytalanság (háborúk) -  
 kormányzati  
 intézkedések  
 (vám-emelés, fogyasztási  
 adó)

A  
 leggyakoribb belső okok:

-  
 vezetési  
 hibák  
 -  
 rossz piacpolitika

-  
 hibás  
 termékpolitika

-  
 elégtelen  
 munkaerő-állomány

-  
 nem  
 hatékony K+F (kutatás és  
 fejlesztés)

A  
 válság kialakulása  
 történhet: - gyorsan,  
 robbanásszerűen (többnyire külső okok) -  
 lassan,  
 fokozatosan (inkább belső okok)

A  
 válságok csoportosítása  
 hatókörük szerint: -  
 operatív válságok, melyek  
 egy-két funkciót érintenek  
 csak - stratégiai válságok, amelyek a  
 vállalat egészét érintik -  
 többdimenziós  
 válságok, kiterjednek a külső  
 környezetre is

A  
 válság néhány  
 tünete:

-  
 a  
 bevételek, kiadások áramát  
 nem tudják összehangolni

-  
 termék  
 minősége, szolgáltatás  
 színvonala romlik

-  
 nagyobb  
 árengedmény a bevétel  
 növekedése érdekében

-  
 szokásos-nál  
 kisebb szerződéseket is megkötnek

-  
 kölcsönvisszafizetési  
 feltételek szigorodnak

-

kulcspozícióban  
lévő vezetők elhagyják a céget

-

nincs elegendő  
anyag vagy áru a rendelés  
teljesítéséhez

-

szaporod-nak  
a vevők, ügyfelek panaszai

-

Szállítók  
rövid határidőt adnak a fizetésre

Üzleti  
területek, ahol a válság  
bekövetkezése az átlagosnál  
nagyobb valószínű-séggel  
várható:

-

tartós  
fogyasztási cikk gyártóinak nagyon  
kell ügyelni  
a fogyasztói bizalom fenntartására

-

gyorsan  
növekvő cégek  
válságveszélyesek, amennyiben sok  
külső tőkét von-nak be

-

jelentős  
immateriális javakkal működő  
cégeknél a válság  
drasztikusan csök-kenti az immateriális  
javak értékét

A  
válság feloldására  
irányuló  
intézkedéssorozat leggyakoribb elemei:

A

cég tevékenységi  
körének  
átalakítása

A

nélkülözhető gépeket,  
eszközöket, ingatlanokat  
értékesítik. Telephelye-ket,  
fiókokat, üzleteket adnak el.

A

pénzforgalom gyorsítására  
módosítják a fizetési  
feltételeket.

Az

alkalmazottak létszámát  
csökkentik

Hitelfelvételi  
forrásokat keresnek, s a hitelezőket  
tájékoztatják az szervezési

munkákról

A

fejlesztési programokat

leállítják

Radikális

szervezeti és működési

változásokat hajtanak végre

A

válságkezelés jogi és

intézményi feltételrendszere

A

sikeres válságkezelés

feltételei:

-

a hitelezők

érdekvédelme megvalósuljon

-

az adós

érdekvédelme biztosítva legyen

-

a

tulajdonváltás jogi lehetősége

biztosított legyen

-

a

gazdaságban a pénz- és

tőkepiacok működjenek

Az

első válságkezeléssel

foglalkozó jogi eszköz az 1991. évi IL.

sz. törvény, a csődtörvény,

melynek

célja:

-

fizetési

nehézségekkel küzdő szervezetnek

csődeljárással történő

újjászervezése

-

fizetés-képtelen

adós, jogutód nélküli

megszűnés

felszámolási eljárás

keretében

-

fizetőképés

adós, jogutód nélküli

megszűnése

végelszámolással

Adós:

az a gazdálkodó

szervezet, amely tartozásait és azok

esedékes-ségéig nem tudja

kifizetni.

Hitelező:

az a természetes

és jogi személy, akinek az adóssal

szemben lejárt követelése van.

Vagyon:

minden, ami a

számviteli törvény szerint befektetett

eszköznek vagy forgóeszköznek

minősül.

Az adós fizetéseképtelen:

-

az elismert tartozását a lejárató követő 60 napon belül nem egyenlítette ki,

-

a hitelező felszólítására a lejárt tartozást 30 napon belül nem egyenlítette ki, és ezt a tartozást nem vitatta,

-

akivel szemben lefolytatott végrehajtás eredménytelen volt,

-

aki a csődeljárás során kötött egyezséget nem teljesítette.

1.)

A csődeljárás

A

csődeljárás érintettjei: -

az adós gazdálkodó szervezet - a hitelezők, a vagyonfelügyelő - a bíróság A

csődeljárást az adós indítja meg, kérelem

benyújtásával a

bírósághoz. A cég

vezetője a tulajdonosok egyetértésével

jelentheti be a csődöt. A tulajdonosok

és szervezetei nélkül nem lehet

megindítani az eljárást. A vezetőnek a

munkavállalói

érdekképviselővel közölni kell

a csődeljárást. Értesíteni

kell a

bank-számláit vezető összes

pénzintézetet.

A

bírósági beadványhoz

mellékelni

kell:

-

cég

pénzügyi helyzetének

kimutatását

-

három

hónapnál nem régebbi

mérleget

-

hitelezők

névsorát, tartozások

nagyságát, és

lejárási

időpontját

-

közzétételi

költség befizetési igazolását  
15 napon belül össze kell hívni a hitelezőket a fizetési moratórium megszerzése érdekében. A hitelezők többségének beleegyezése már elégséges a fizetési moratórium előnyeinek megszerzéséhez. A tárgyaláson jelenlévők követeléseinek az összes követelések kétharmadát el kell érni, ha ezek a feltételek teljesülnek, akkor a fizetési moratórium azokra a hitelezőkre is érvényes, akik nem képviseltették magukat a tárgyaláson. A tárgyalásról a cégnek három napon belül értesítenie kell a bíróságot. A csődeljárás kezdetétől 90 napig fizetési moratórium illeti meg a céget. A bíróság a fizetési haladék időtartamát 60 nappal meghosszabbíthatja. A hitelezők érdekeinek védelmére vagyongfelügyelőt neveznek ki, a felszámolóok névjegyzékéből kiválasztva. A felügyelő ellenőrzi a cég pénzügyi és vagyoni helyzetét. A cég vezetői időközben a fizetőképesség helyreállításán dolgoznak. Az intézkedéseket az ún. csődegyezségi programban foglalják össze, valójában a cég reorganizációját dolgozzák ki, amely egy végrehajtható intézkedéssorozat. Az intézkedéseket az ún. csődegyezségi tárgyaláson vitatják meg, melyre minden hitelezőt meg kell hívni. A hitelezők választmányokat hozhatnak létre, akik képviselik érdekeiket a csődegyezségi tárgyalásokon. A választmány megalakításáról az adósság felügyelőt értesíteni kell. A tárgyaláson döntenek a javaslatok elfogadásáról. A csődegyezségi dokumentumnak tartalmaznia kell:

-

hitelezők által elfogadott helyreállítási programot - a teljesítési határidők módosítását, a követelések átvállalását, elengedését

A sikeres csődegyezség esetén a bíróság részéről az eljárás befejező-diki, si-kertelenség esetén megszűnik.

Két éven belül nem indíthat újra csőd-eljárást a cég. A csőd büntett és néhány hitelező jogtalan előnyben részesítése súlyos követ-kezményekkel, akár szabadság-vesztéssel is járhat.

2.)

A felszámolási eljárás

A felszámolási eljárás a fizetéképtelen gazdálkodó szervezet jogutód nélküli megszűnésének eszköze.

A felszámolási eljárás érintettjei:

- az adós gazdálkodó szervezet,

- a hitelezők

- a felszámoló,

- a bíróság

A felszámolási eljárás kezdeményezése több oldalról történhet:

- az adós maga kérheti az eljárást

- cégbíróság értesítése alapján

- a végelszámoló kérelmére

- egy-vagy több hitelező indítja a felszámolási eljárást

A nemfizetés dokumentumait benyújtják a bíróságnak.

A bíróság az adós kérelmére a kötelezettség kiegyenlítésére 30 napos határ-időt adhat. Ellenkező esetben a bíróság felszámolást elrendelő végzést hoz, és kijelöli a felszámolót. A felszámolási közlemény tartalmazza az adós nevét és a cég székhelyét, a felszámolás kezdő időpontját, a felszámoló cég vagy könyvvizsgáló szakértő nevét és székhelyét, valamint felhívást a hitelezők részére. A felszámolástól a cég neve után felszámolás alatt (f.a.)megjelölés használata kötelező. Az adós vezetője tevékenységzáró dokumentumokat készít. A hitelezők érdekeik védelmére hitelezői választmányt alakíthatnak A csődeljárás során a cég menedzsmentjének fontos szerepe van, a cég vezetői csak mellékszereplők. A záró leltárt, az éves beszámolót, az adóbevallást el kell készíteniük. A nem selejtezhető cégdokumentumokról listát kell készíteni. A felszámolási eljárás központi szereplője a felszámoló, aki gondoskodik a cég vagyoni helyzetének felméréséről, ütemtervet készít a felszámolás várható idejéről, intézkedéseket hoz a folyamatos megszüntetésre, a cég követeléseit behajtja, igényeit érvényesíti. A felszámolási eljárás költségeiről és bevételeiről részletes kimutatást vezetnek, melynek tartalmaznia kell: - cég eredeti tevékenységének árbevételét - a cég értékesített vagyontárgyaiért kapott összeget - a felszámolási eljárás során behajtott követeléseket - a kiegyenlített felszámolási költségeket A felszámoló díját is ki kell egyenlíteni. A felszámolási zárómérleg



tartalmazza: - pénzeszközöket -  
 megmaradt vagyontárgyakat - a be nem  
 hajtott követeléseket - a ki nem  
 egyenlített tartozásokat - a fel nem  
 osztható

vagyont - a felosztható vagyont

A

céggel szembeni követelések

kiegyenlítésének sorrendje: -

a felszámolási költségek - a

zálogjoggal

biztosított követelések -

tartás-díjak,

járadékok -

társadalombiztosítás, adók

- egyéb követelések -

késedelmi kamat, pótlék,

adóhatósági

bírság

A

felszámolási eljárás azzal

fejeződik be, hogy a bíróság a

céget törli a

cég-jegyzékből. Születhet olyan

javaslat is amely a hitelezők egyrészének

elfogadható, másik-nak nem akkor

kényszeregyezés születik.

3.)

A végelszámolás A

végelszámolás az

eredményesen működő cégek

jogutód nélküli

megszüntetésének

módja.

A

végelszámolás érintettjei: -

a tevékenységet megszüntető

vállalkozás, a hitelezők - a

végelszámoló, a

cégbíróságA tulajdonosok

végelszámolási

döntéséről a

vállalkozás vezetője 8

napon belül értesíti a

cégbíróságot. A

végelszámolót a

cégbíróság jelöli

ki. A

végelszámoló-lást a

cégek közlönyben

közzé teszik. A

végelszámoló-nak 30 napon

belül be kell terjeszteni a céggel

szembeni követeléseket. A határidő

elsősorban eljárás mielőbbi

befejezését szolgálja. A hitelezők

igényeit a

végelszámoló folyamatosan

teljesíti. A végelszámoló

értesíti az eljárás

megindításáról az

adó- és

vámhatóságot, a  
társadalombiztosítás  
illetékes  
szerveit, környezetvédelmet, bankot. A  
végelszámoló gondoskodik a  
kötelezettségek  
teljesítéséről, a  
követeléseket behajtja, a  
vagyon tárgyakat  
értékesíti, de amennyiben a  
követelések értéke  
meghaladja a vagyonértéket, úgy  
a végelszámolási  
eljárás felszámolási  
eljárásba megy át.  
A cég  
vezetőjének minden információt meg  
kell adnia a végelszámolónak, hogy  
munkáját  
zökkenőmentesen végezze.  
A végelszámoló  
igazolt költségeit és díjait  
a gazdálkodó szervezet fizeti. A  
végelszámolás  
azzal fejeződik be, hogy a  
cégbíróság törli a  
céget a cégjegyzékből.